

Vykdomosios pirmininko pavaduotojos ir už konkurenciją atsakingos Komisijos narės

Margrėthės Vestager 2022 m. konkurencijos ataskaitos pratarmė

2023 m. minime bendrosios rinkos trisdešimtmetį. Bendroji rinka suartina ES piliečius ir įmones, todėl ji – vienas iš didžiausių Sąjungos laimėjimų bei viena iš geriausių priemonių taikai skatinti, mūsų vertybėms ginti ir Sąjungos gyventojų gerovei užtikrinti.

Šią sukaktį minime nenuspėjamais laikais. Pasaulyje vyksta dideli pokyčiai. Esama taisyklėmis grindžiama ekonominė tvarka kinta ir tampa mažiau stabili bei nuspėjama. Skaudžiausia tokių pokyčių išraiška – daug gyvybių nusinešanti Rusijos agresija prieš Ukrainą, tačiau bendrąją rinką besikeičiančios geopolitinės aplinkybės veikia įvairiais būdais, pavyzdžiui, įtampą patiria tiekimo grandinės, daromas poveikis prekybai. Be to, turime imtis veiksmų siekdami gerokai sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį ir sukurti neutralaus poveikio klimatui pasaulio ekonomiką. Laimė, paramos šioms siekiams sulaukiame ir už Europos Sąjungos ribų. Vyksta ir skaitmeninė pertvarka. Mūsų ekonomika ir kasdienybė sparčiai keliai į skaitmeninę erdvę. Vis dėlto ši erdvė ne visais atvejais tokia atvira ir konkurencinga, kokia turėtų būti.

Visi šie didelį poveikį turintys pokyčiai ne tik kelia naujų pavojų, bet ir suteikia naujų galimybių. ES konkurencijos politikai tenka svarbus vaidmuo švelninant neigiamus ekonomikos pertvarkų padarinius, kad šių pertvarkų teikiama nauda būtų kuo labiau išnaudota.

Perėjimas prie skaitmeninės ekonomikos atvėrė ir dar atvers didžiulių ekonomikos augimo ir efektyvumo didinimo galimybių. O tam, kad skaitmeninės rinkos išliktų atviros ir konkurencingos, būtina užtikrinti konkurencijos taisyklių vykdymą. Toks vykdymo užtikrinimas neatsiejamas nuo Skaitmeninių rinkų akto, kuris įsigaliojo 2022 m. lapkričio mėn. ir taikomas nuo 2023 m. gegužės mėn., vykdymo užtikrinimo. Aktu siekiama užtikrinti, kad skaitmeninės rinkos išliktų konkurencingos ir būtų nutraukti nesąžiningi bendrovių, kurios veikia kaip internete veiklą vykdančių įmonių prieigos valdytojos, veiksmai. Komisija siekia pirmąsias prieigos valdytojas paskirti 2023 m., o iki 2024 m. užtikrinti visapusišką įsipareigojimų ir draudimų laikymąsi.

Praėjus vos mėnesiui nuo neišprovokuotos Rusijos invazijos į Ukrainą pradžios, 2022 m. kovo mėn., Komisija priėmė laikinąją valstybės pagalbos sistemą krizės sąlygomis, kad valstybės narės galėtų remti gyvybingas, bet nuo šio karo padarinių labai nukentėjusias įmones. 2023 m. kovo mėn. ši sistema pertvarkyta į Laikinąją valstybės pagalbos krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis sistemą, kuria pasinaudodamos valstybės narės gali ne tik skubiai reaguoti į naudojimosi energija kaip ginklų atvejus, bet ir spręsti platesnio masto uždavinius spartindamos žaliąją pertvarką. Ši patobulintos sistemos platesnė taikymo sritis valstybėms narėms sudaro sąlygas, be kita ko, remti gamybinės investicijas į tam tikras šiai pertvarkai įgyvendinti būtinas technologijas ir žaliavas, visų pirma, kai kyla investicijų nutekėjimo už ES ribų rizika. Užtikrinome ir tai, kad atsaką į šiuos iššūkius pateiktume laikydamiesi savo principų, t. y. ši nauja sistema yra tikslinė ir laikina, kad būtų išsaugotas bendrosios rinkos vientisumas, o naujosios pereinamojo laikotarpio nuostatos galios iki 2025 m.

2022 m. lapkričio mėn. priėmusi Užsienio subsidijų reglamentą, ES atkūrė pusiausvyrą, nes Europos Sąjungoje teikiamą valstybės pagalbą tikriname jau seniai, bet trečiųjų šalių subsidijos veiklą ES vykdančioms įmonėms nebuvo tikrinamos. ES sudaro vienodas sąlygas, o Komisija įgyvendinti reglamentą ir užtikrinti jo vykdymą pradės 2023 m. Komisija sieks tikslingo vykdymo užtikrinimo ir, tobulindama sprendimų priėmimo praktiką, jam suteiks aiškumo ir nuspėjamumo. Taip bus išsaugota

atvira bendroji rinka, kurioje sąžiningomis ir vienodomis sąlygomis konkuruoja visos įmonės nepriklausomai nuo to, kur jos įsteigtos.

Nepaisant šių su pertvarkomis susijusių įvykių ir iniciatyvų, įprasta konkurencijos taisyklių vykdymo užtikrinimo veikla tęsiasi visose srityse. Kovos su monopolijomis srityje Komisija priėmė sprendimus dviejose kartelių bylose metalinių pakuočių ir stireno monomero rinkose. Veiksmų ji ėmėsi ir skaitmeninėje srityje – sprendama konkurencijos problemas, susijusias su pardavėjų galimybe naudotis įmonės „Amazon“ programomis „Buy Box“ ir „Prime“, Komisija nusprendė, kad „Amazon“ pasiūlyti prisiimti įsipareigojimai tampa teisiškai privalomi. Be to, Komisija įmonei „Apple“ išsiuntė prieštaravimo pareiškimą, kuriame pateikė preliminarias išvadas, kad ši įmonė galimai riboja konkurenciją savo pačios mokėjimo sprendimo „Apple Pay“ naudai. Farmacijos sektoriuje Komisijai priėmė įmonei „Teva“ skirtą prieštaravimo pareiškimą, kuriame pateikė preliminarias išvadas, kad įmonė piktnaudžiavo patentų sistema ir piktnaudžiaudama menkino konkuruojančių įmonių vaistus.

Kalbant apie susijungimų kontrolę, 2022 m. Komisija priėmė 368 sprendimus dėl susijungimų, o 18 bylų ėmėsi veiksmų. 12 iš šių susijungimų ji su tam tikromis sąlygomis pritarė, o dviejų vykdyti neleido (įmonės „Hyundai Heavy Industries Holdings“ siūlomo įmonės „Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering Co., Ltd“ įsigijimo ir įmonei „Illumina“ įsigyti įmonės GRAIL). Keturių sandorių, apie kuriuos pranešta, šalys atsisakė antrame etape.

Kalbant apie valstybės pagalbos kontrolę, 2022 m. Komisija pagal laikinąją sistemą krizės sąlygomis priėmė 195 sprendimus, kuriais patvirtino 182 nacionalines priemones, apie kurias pranešė visos 27 valstybės narės ir kuriomis suteiktos pagalbos bendra vertė apie 670 mlrd. EUR. 2022 m. tęsėsi Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimas ir Komisija priėmė sprendimus dėl beveik 80 šios priemonės lėšomis finansuojamų priemonių. Be to, Komisija patvirtino du bendriems Europos interesams svarbius projektus vandenilio technologijų vertės grandinėje.

Galiausiai Komisija laikėsi įsipareigojimo užtikrinti, kad taisyklės ir toliau atitiktų paskirtį, o tai pokyčių laikais, be abejonės, kaip niekada svarbu. Tuo tikslu 2022 m. Komisija tęsė išsamų ES konkurencijos politikos sistemos vertinimą ir priėmė naujas Valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gaires, naujas Valstybės pagalbos plačiajuosčiams tinklams gaires, naujas taisykles dėl vertikalųjų susitarimų ir, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais, peržiūrėtas įmonių horizontaliojo bendradarbiavimo taisykles.

Komisija siekia kuo geriau pasirengti kiekvienam per ateinančius 30 metų galinčiam kilti išbandymui.
